

37

Gumprecht
pumpkin

85
9-94

G. N. H.
1894

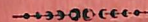
9 X 2003

պր. ԶՈՒԱՐՃԱԼԻ

ԲԱՐՈՅԱՎԷՊՔ

ՄԱՆԿԱՆՑ ԶԱՄԱՔ

ԶԱՐԴԱՐՈՒԱԾ ԳԵՂԵՑԻԿ ՊԱՏԿԵՐՆԵՐՈՎ

203 معارف نظارت جلیله سنک رخصتیه طبع اولمشدر

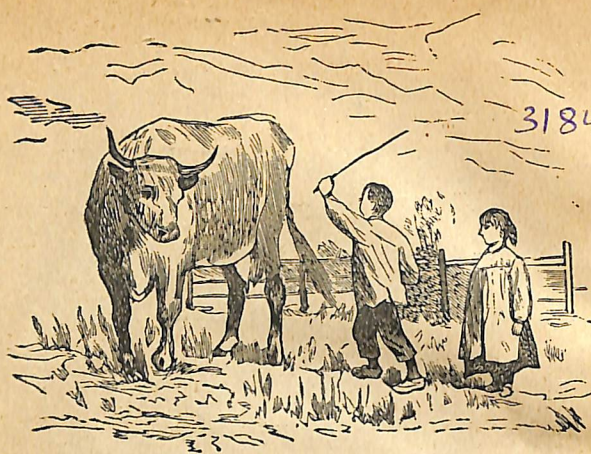
Կ. ՊՈԼԻՍ

ՏՊԱՐԱՆ Ս. ԵԱԶԵԼԵԱՆ

1894

85
2-94

(105
39)

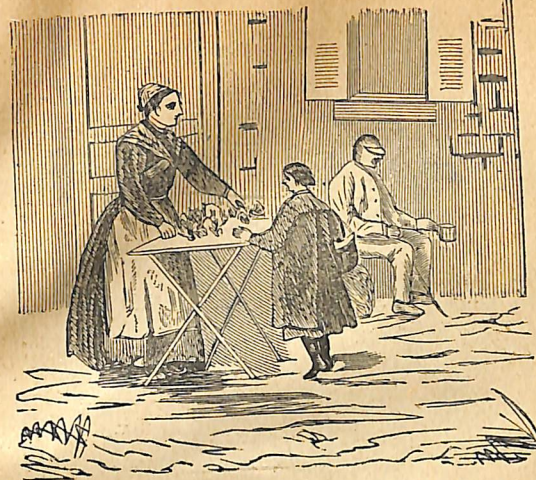

Մինաս վեց տարեկան էր, պզտիկ քոյրը Սրբուհի՝ չորս տարեկան։ Երկուքը միասին ձեռք ձեռքի տուած մարգագետնի մը եզերքի նեղ ճամբէն կը քալէին։ Յանկարծ խաչոր կով մը մարգագետնէն դուրս ցատկելով անցքը կը գոցէ, աղայոց կը նայի ու վիզը երկարելով կը փառաչէ։

Սրբուհի «կը վախնամ» ըսելով եզրօրը կը փարի։ Մինաս վստահ չէ թէ երկուքնին միասին պիտի կրնան ազատիլ, եթէ մինակ ըլլար՝ շատ դիւրութեամբ պիտի փախչէր։ Բայց ինքնիրենը ըսաւ. «Մայրս ինծի վստահեցաւ պզտիկ քոյրս. եթէ վախնալս իրեն յայտնեմ, Սրբուհի աւելի պիտի վախնայ. եւ մանաւանդ մանչ մը պէտք չէ որ վախկոտ ըլլայ աղջկան պէս։»

Այս ըսելով ցանկապատէն գաւազան մը կը բըրցընէ և առանձին առաջ կանցնի, մեծ մարդու մը պէս համարձակ։ Գաւազանը վեր կը վերցնէ և կը պոռայ. «Թէ՛հ»։ Կովը կրկին մարգագետինը կը մտնէ։

Մինաս Սրբուհիին ձեռքէն կը բռնէ և հպարտութեամբ կանցնի՝ կովը դիտելով։ Սրբուհի եղբայրը քաջ կը կարծէ։

Փողոցի մը մէջ ծաղկավաճառուհի մը ի ցոյց դրած էր մանիչակի փունջեր, զանազան մեծութեամբ և տարբեր գիւներով։ Խեղճուկ հալուած պզտիկ աղջիկ մը դպրոց գացած ոտենը երբ անկէց կանցնէր, զանոնք փետաւ և փափաքեցաւ գնէր։ Անոնցմէ հատ մը առաւ և տասնոց մը տուաւ։

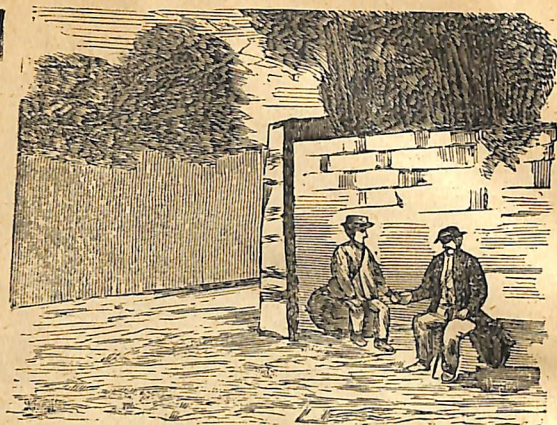
«Անոնք քեզի համար չեն ըսաւ՝ ծաղկեւաճառուհին կոշտութեամբ. քսան փարայ է այդ փունջը։ ահա՛ ասկէ առ, տասը փարայ է։»

Պզտիկ աղջիկը շատ վշտացաւ անոր այս կերպ խօսուածքէն։

Նոյն վայրկեանին խեղճ կոյր մը տեսաւ անոր մօտ որ անցորդներուն ողորմութեամբը կ'ապրէր։ Խորհեցաւ որ փոխանակ տասնոցովը մանիչակներ գնելու կրնար աւելի լաւ գործ մը ընել. ուստի, առանց իր դժգոհութիւնը ծաղկեւաճառուհւոյն յայտնելու, տասնոցը կոյրին տուաւ, ըրածին վրայ սիրաբէր գոհ։

8-80

Այր մեծ հայր մը և իր թուր աշխարհի մէջ
բոլորովին մինակ մնացած էին։ Ծերունին չէր կրնար
այլ եւս աշխատիլ, պզտիկն ալ դեռ չառ փոքր էր։
Նրկուքը մէկտեղ փողոցները կը պատէին դռները զար-
նելով եւ հաց խնդրելով։

Օր մը, չափազանց յոգնած ըլլալով ճամբուն ե-
զերքը նստած էին։ « Անթի էմ, ըսաւ կոյրը, քիչ մը
բան ուտե՞նք։ » — Այո՛, մեծ հայր, պատասխանեց տը-
ղան։ » Նւ ինչ որ կար պայուսակին մէջ դուրս հանեց,
բայց աւա՛ղ, հացի պզտիկ կտոր մը կար միայն և ու-
րիշ ոչ ինչ։ Ինքն ալ անթի էր, սակայն հացի կտո-
րը ամբողջութեամբ ծերունին ձեռքը դրաւ։ « Փեղի
համար ալ կա՞յ, ըսաւ կոյրը։ — Այո՛, մեծ հայր, ահա՛
քուկդ։ » Նւ կոյրը կերաւ առանց տարակուսելու այս
գլխաւոր ստախոսութենէն։

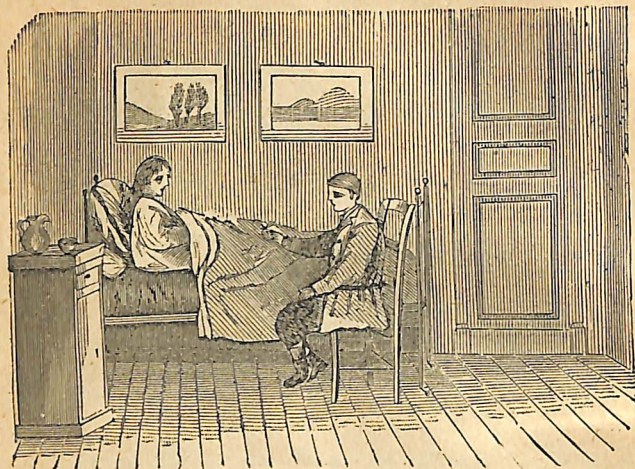
Փողոցը ամայի էր, ոչ ոք տեսաւ տղուն ըրած
զոհողութիւնը։ Բայց սրտին խորէն լսեց ձայն մը, ձայն
մը խիստ քաղցր, որ կ'ըսէր. « Գոհ եղի՛ր, որովհետեւ
բարեք ըրիր։ »

2-98

10

Printed in Turkey

Սերովրէ յանձնարարութիւն մը կատարած էր
աղարակապանուհւոյն համար. աղարակապանուհին ալ
դեղեցիկ դեղձ մը տուաւ իբր վարձատրութիւն:

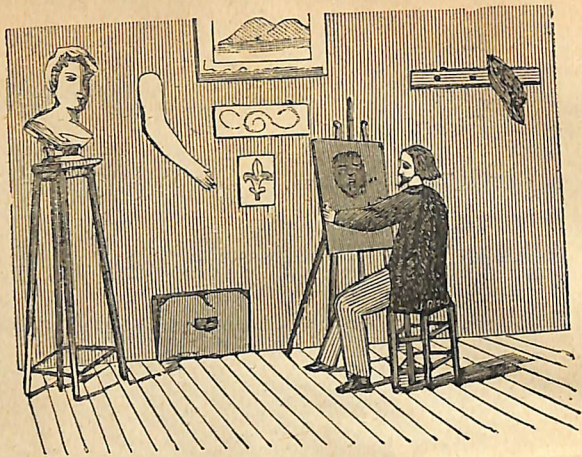
Սերովրէ որ վազած և շատ ծարաւցած էր, ա-
խորժակով պիտի ուտէր զովացուցիչ պտուղը:

Բայց յանկարծ միտքը եկաւ իր հիւանդ քոյրը
և դեղձը՝ փոխանակ ուտելու՝ անոր տարաւ:

Ա՛ն, քուրիկս, ըսաւ. ահաւասիկ ինչ որ ինծի
տուին քեզի կուտամ:

Բայց քոյրը չուզեց ուտել դեղեցիկ դեղձը ա-
ռանց զայն բաժնելու. բաժնուած դեղձը աւելի հա-
մով երեւցաւ իրենց:

Ո՞վ գծեց այս պատկերները , զորս կը տեսնէք
հոս . Գծագրիչը այնպէս չ՞է :

Գծագրիչը գրչով և կամ մատիտով թղթի վրայ
արտադրած է աչքին առջեւ գտնուած առարկաները ,
այնպէս որ դուք եւս կարենայիք զանոնք ճանչնալ :

Գեղեցիկ արուեստ մըն է այս և օգտակար ա-
մէն գործաւորի . ատաղձագործը , որմնագիրը , ոսկե-
րիչը , պարտիզպանը՝ միշտ աւելի կը շահին եթէ գը-
ծագրութիւն գիտնան :

Լեւեդանիներուն մէջ ամենէն աւելի շունն է որ
իր տէրը կը սիրէ և կը պաշտպանէ զայն՝ նոյն խնդիր
կեանքը վտանքի դնելով :

Հովուին շունը հօտը կը պահպանէ ու յարձա-
կող գայլերուն հետ կը կռուի :

Թէս-Նէօվի շունը սքանչելի կերպով կը լողայ և
խեղդելու վտանգին մէջ եղօղները կաղատէ :

Կոյրին շունը իր տէրը կ'առաջնորդէ , ամենայն
զգուշութեամբ զայն կը տանի , և կոյրին համար վը-
տանգաւոր եղած տեղերէն կը հեռանայ :

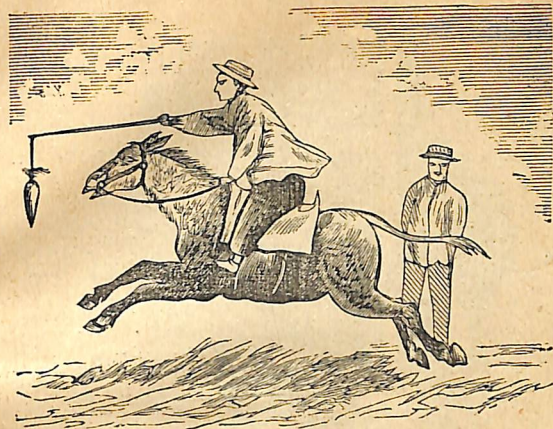
Զմրան ամենէն սաստիկ ժամանակն էր, գետինը ձիւնով ծածկուած էր և խեղճ փոքրիկ թռչունները ուտելիք չէին գտնէր։ Ամէն օր, ճաշէն ետքը, Վարդուհի սեղանէն աւելցած հացի փշրանքները կը ժողվէր և կերթար թափել՝ պարտիզին դրան առջեւ անօթի թռչնիկներուն։

Հետզհետէ թռչնիկները կը շատնային, այնպէս որ Վարդուհիի պաշարը հազիւ հազ կը բաւէ անօթի մնացած խեղճ թռչուններուն, որք կուգային ամէն կողմէ ուտելիք խնդրելու։

« Աղէկ կրնե՛ս, զաւա՛կս, ըսաւ մայրը, բայց բոլոր անօթի թռչունները չես կրնար կերակրել »։

« Բայց մա՛յր, փտահ եղիր որ բոլոր պզտիկ աղջկունք այսպէս կ'ընեն, և որովհետեւ ուր որ կան պզտիկ թռչուններ՝ հոն անպատճառ պզտիկ աղջիկներ տը կը գտնուին, հետեւարար անոնցմէ ոչ մին անօթութենէ կը մեռնի »։

Վարդուհի չէր կարծեր որ պզտիկ աղջիկ մը անտարբեր մնայ թռչնիկներուն խեղճութեան։ Մայրը, տեսնելով իր աղջկան այդքան բարի սիրտ մը ունենալը, զայն ողջագուրեց։

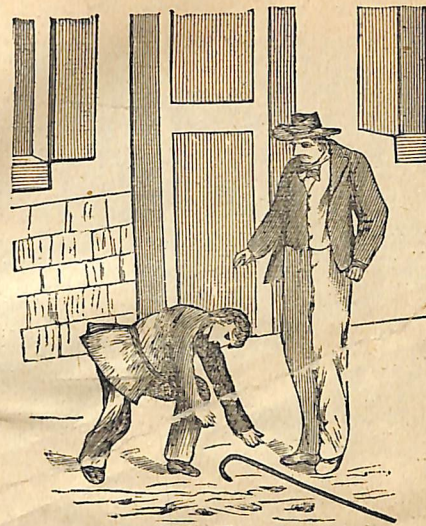

Գարեգին իր իշուհն վրայ հեծած՝ կ'ուզէր՝ զայն վազցնել, բայց էչը կը յամառէր։ Յովսէփ՝ Գարեգինի եղբայրը՝ ըսաւ անոր. «Միջոց մը գիտեմ որ չառ լաւ է, խարազանին ծայրը ստեպղին մը կը կապես և խարազանը այնպէս մը կը բռնես որ ստեպղինը իշուհն բերնէն կանգունի մը չափ հեռու մնայ. գիտես թէ էչը որչափ որկրամուլ է. զայն խածնելու համար պիտի վազէ բայց որովհետեւ ստեպղինը միշտ կը յառաջանայ՝ էչն ալ ուղածիւք չափ կը վազէ, և այս բանը չառ զուարճալի է։»

Գարեգին տեսաւ որ եղբորը սուած գաղափարը լաւ էր, ուստի ըսածին պէս ըրաւ։

Էչը վաղեց ստեպղինը յափշտակելու համար։ Էչերը որկրամուլ են բայց խենդ չեն։ Անդանին տեսնելով որ ստեպղինը միշտ կը փախչի՝ կեցաւ, բարկանալով ականջները կախեց, կից մը տուաւ և Գարեգին խոտերուն վրայ գլտորելով խարազանը ձեռքէն վար ձգեց։

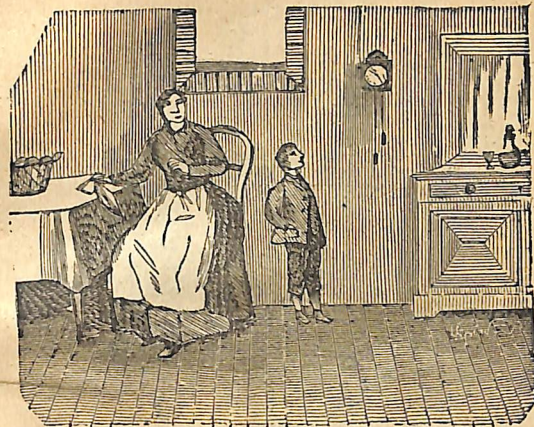
Մինչդեռ տղեկը կը պատրաստուէր վեր ելնել, էչը անդին հանդարտութեամբ ստեպղինը կուտէր։

Խաչիկ դրան առջեւ նստած պատկերազարդ
 գիրք մը կը կարդար։ Աւելորդ ծերուկ մը, որ իր
 մօտէն կանցնէր, գաւազանը ձեռքէն ձգեց։ Խաչիկ
 անմիջապէս թողուց գիրքը և դընաց առնել գաւա-
 ղանը, որ իրմէ աւելի մեծ էր, և աուաւ ծերունիին։

Ապրիս, ըսաւ ծերունին, չարունակէ այսպէս
 միշտ քաղաքավար, յարգող և ազնիւ ըլլալ։ Վստահ
 եղիր թէ՛ ամենէն պիտի սիրուիս։

(59)
(65)

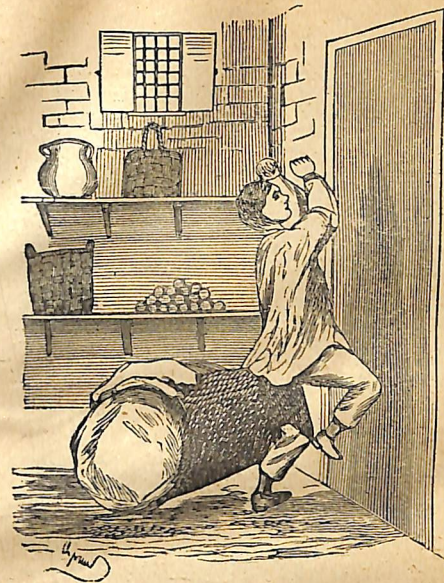
Ջայրմայր, ի՞նչ կը գիտես ուշադրութեամբ
սլատին վրայ: — Ժամացոյցդ, մայր: Պզտիկ սլաքին
քալելը չեմ տեսներ, սակայն և այնպէս կը քալէ, ո-
րովհետեւ, այս առաւօտ ժամը երկուքին վրայ էր և
ահա հիմա կէս օր է:

Այո սղաս, սլաքի սլաքը կը քալէ: առանց կե-
նալու քիչ քիչ կը յառաջանայ. և քեզի լաւ դաս մը
կուտայ. ի՞նչ դաս մայր: — Յարատեւութեան դաս մը:

« Ամէն օր դպրոցին մէջ սլաքի յառաջադիմու-
թիւն մը կ'ընես, այնքան սլաքի որ չես նշմարէր:
Բայց շատ մը քիչեր միանալով ամբողջութիւն մը կը
կազմեն. տարւոյն վերջը կատարեալ յառաջադիմու-
թիւն մը կը տեսնուի: Եթէ ասիկա մտածէիր, դասերդ
աւելի լաւ պիտի պատրաստէիր: »

Երկվայրկեաններ միանալով վայրկեան մը կը կազ-
մեն. վայրկեաններ միանալով ժամ մը կը կազմեն: Շատ
մը տասնոցներ միանալով արծաթ դրամ մը կընեն. շատ
մը արծաթ դրամներ ոսկի մը կ'ընեն: Եթէ ասիկա մը-
տածէիր, չպիտի ըսէիր, երբ գանձանակդ քեզ ցոյց
կուտամ. « բա՛հ, տասնոց մը աւելի կամ սակաւ, ի՞նչ
կրնայ ըլլալ, ոչինչ բան մընէ: »

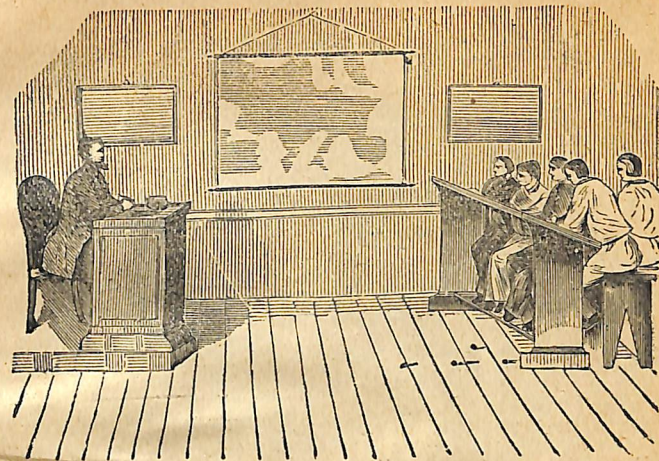

Պօղոսիկ չատակեր էր։ Օր մը՝ երբ տունը մինակ մնացած էր, մտածանին բանալին քամէ մը կախուած տեսաւ։ որովհետեւ գիտէր թէ՝ մտածանին մէջ կարմիր և ախորժարեւր խնձորներ կային, առաւ բանալին, ներս մտաւ և գրպանները լեցուց։

Մտածանին դուռը բաց մնացեր և Պօղոսիկ բանալին վրան ձգեր էր։ երբ մէկը չեկած կը պատրաստուէր դուռս ելնել, յանկարծ հովը դուռը գոցեց։

Պօղոսիկ բռնտարկուեցաւ, որովհետեւ դուռը ներսէն չէր բացուէր։ Պօղոսիկ կսկսի պօռալ կանչվրտաւել՝ մարդ չլսեր։ Քանի մը ժամ վերջը միայն մայրը տուն կը դառնայ ու կուգայ զայն կազատէ։

Միտքդ պահէ ասիկա, կ'ըսէ մայրը խստութեամբ՝ թէ՝ չատակերութիւնը մարդս գողութեան կ'առաջնորդէ և մինչեւ իսկ բանտ։

Դաստրանին մէջ էին. Պօղոս ձեռքը գրպանը տարաւ, գրչի տուփը փնտռելու համար, գրպանը շատ մը առարկաներ կային այնպէս որ տուփը ամենէն տակը մնացած էր. նախ Թաշկինակ մը դուրս հանեց, յետոյ գնդակներ: Նոյն վայրկենին ընկերը՝ Պետրոս՝ յանկարծ ձեռքին զարկաւ. գնդակները վար ինկան եւ գետնին վրայ այնպիսի աղմուկով մը սկսան գլտորիլ որ ամբողջ դաստրանին մէջ գտնուող աշակերտները սկսան խնդալ:

Պօղոս, պատժուեցար, ըսաւ ուսուցիչը. Պօղոս յանցաւոր չէր, բայց ընկերը չմատնելու համար Բձայն չհանեց: Սակայն Պօղոսի տեղ Պետրոս մատը վեր վերցընելով ըսաւ. « Պարո՛ն Ուսուցիչ, ես էի որ Պօղոսի Թեւը հրեցի»:—«Լաւ ուրեմն Պօղոս չպիտի պատժուի, որովհետեւ յանցաւոր չէ, ըսաւ ուսուցիչը. իսկ դո՛ւ, Պետրոս, դու ալ չպիտի պատժուիս: Յանցաւոր ես ընկերովդ չարութիւն ընելուդ համար, բայց իբր ուղղամիտ տղայ՝ վարմունքդ գովելի է:

0004174

20 13

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0004174

